

PROTOKOL za ravnanje članov nadzornih svetov ob izvajanju političnih in drugih pritiskov ter neetičnem vplivanju na neodvisno odločanje

Varovanje osebne integritete in ustvarjanje etične kulture



KPK REPUBLIKA SLOVENIJA
KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE
KORUPCIJE

INTEGRITETA | ODGOVORNOST | TRANSPARENTNOST



ZDRUŽENJE NADZORNIKOV
SLOVENIJE

za odgovorno upravljanje družb

Vsebina

4	Namen protokola
5	Protokol za ravnanje članov nadzornih svetov
5	1. KORAK: Prepoznavanje, kaj je politični pritisk ali pritisk tretjih oseb
5	1.1. Kdo ali v čigavem imenu vas je nekdo kontaktiral
6	1.2. Kdaj bodite posebej pozorni na kontakte tretjih oseb
6	1.3. Kaj je predmet komunikacije
6	1.4. Kako komunicirati, če sumite ali menite, da gre za izvajanje pritiska
7	2. KORAK: Obvestilo članom nadzornega sveta družbe, ki jo član nadzoruje
8	3. KORAK: Prijava komisiji in drugim pristojnim organom
8	3.1. Prijava Komisiji – za družbe s kapitalsko naložbo države ali družbe v lasti lokalnih skupnosti
10	3.2. Obveščanje Slovenskega državnega holdinga (SDH) in svetovalna vloga pooblaščenca za skladnost poslovanja in integriteto SDH – za družbe s kapitalsko naložbo države
10	3.3. Naznanitev kaznivega dejanja – za vse družbe
11	3.4. Sodelovanje s Policijo – za vse družbe
10	Uporaba protokola
11	Priloga: KODEKS PROFESIONALNE ETIKE ZNS

Združenje nadzornikov Slovenije in Komisija za preprečevanje korupcije (Komisija)
Protokol za ravnanje članov nadzornih svetov ob izvajanju političnih in drugih pritiskov ter neetičnem vplivanju na neodvisno odločanje - Varovanje osebne integritete in ustvarjanje etične kulture [Elektronski vir]

Izdajatelj: Združenje nadzornikov Slovenije, oktober 2019 - redakcijski popravki december 2019, prenova maj 2024.

Besedilo poglavja 3.2 je prispeval Slovenski državni holding (SDH).

Namen protokola

Etično odločanje članov nadzornih svetov pomeni neodvisno odločanje po lastni vesti ter spoštovanje zakonov in dobre prakse korporacijskega upravljanja.

Če smo kot člani nadzornih svetov predmet pritiska, vplivanja ali drugih zahtev s strani tretjih oseb, je ogrožena naša osebna integriteta in tudi opravljanje nadzorniške funkcije z dolžno skrbnostjo. Če se na tovrstne poskuse ne odzovemo ustrezno, ne bomo mogli zaščititi interesa družbe pri odločanju, kar lahko pripelje tudi do osebne odškodninske in kazenske odgovornosti. Izgubimo pa tudi osebno integriteto in ugled. Zato člane nadzornih svetov opozarjamo na dolžnost prijave neetičnih in nezakonitih poskusov vplivanja na njihovo odločanje.

Ta protokol članom nadzornih svetov ponuja konkretne korake, kako ravnati v teh primerih. S tem se v praksi uveljavljajo etična vodila za člane nadzornih svetov pri sprejemanju in opravljanju funkcije člana nadzornega sveta v skladu z načelom 2.1 (Delovanje v interesu družbe) in načelom 3 (Pošteno opravljanje funkcije) Kodeksa profesionalne etike ZNS. Namen uveljavljanja načel Kodeksa profesionalne etike ZNS je v prizadevanju vsakega člana nadzornega sveta za ustvarjanje etične kulture v družbi, ki jo nadzoruje, in v samem organu nadzora, kot tudi v širšem družbenem okolju.

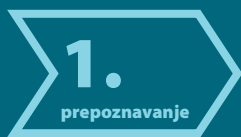
Člani nadzornih svetov, ki so deležni političnih pritiskov ali pritiskov tretjih oseb, ki bi od njih pričakovale ali zahtevale neetično in nezakonito ravnanje po navodilih, se znajdejo v okoliščinah, ki ogrožajo njihovo objektivno odločanje po lastni vesti, na podlagi zakonov in dobrih praks korporacijskega upravljanja. Člani nadzornih svetov, ki pri odločanju niso sposobni upoštevati interesa družbe ter temu podrediti morebitne drugačne osebne ali posamične interese, sprejemajo odločitve za katere imajo nerazkrito nasprotje interesa, zato svojega dela ne opravljajo z dolžno skrbnostjo kot je določena s standardom vestnega in poštenega gospodarstvenika skladno z 263. členom Zakona o gospodarskih družbah.

Protokol se nanaša na vse družbe, v točki 3.1 in 3.2 tega protokola pa posebej obravnava družbe s kapitalsko naložbo države, ki so v upravljanju Slovenskega državnega holdinga in družbe, ki so v lasti lokalnih skupnosti, za katere velja ZIntPK. Ta del se smiselno uporablja tudi za državne družbe, ki so pod direktnim upravljanjem resornih ministrstev.

“ *Molk ne pomeni nevtralnosti, temveč podpira obstoječe stanje.*

Harari, 21 nasvetov za 21. stoletje

Protokol za ravnanje članov nadzornih svetov



1. KORAK:

PREPOZNAVANJE, KAJ JE POLITIČNI
PRITISK ALI PRITISK TRETJIH OSEB



2. KORAK:

OBVESTILO ČLANOM NADZORNEGA
SVETA DRUŽBE, KI JO ČLAN NADZORUJE



3. KORAK:

PRIJAVA KOMISIJI IN DRUGIM
PRISTOJNIM ORGANOM



1. KORAK:

prepoznavanje, kaj je politični pritisk ali pritisk tretjih oseb

Vsak pogovor člana nadzornega sveta s tretjo osebo še ne pomeni poseganja v neodvisnost odločanja niti ni sam po sebi sporen ali nezakonit. Član nadzornega sveta je dolžan varovati poslovno skrivnost družbe. Še vedno pa z namenom opravljanja svoje funkcije, kadar je to potrebno, lahko preverja določene informacije ali reference na način, ki ne ogroža interesa družbe. Član nadzornega sveta mora prepoznati, od koga, kdaj in kako je nagovorjen glede procesa odločanja v nadzornem svetu.

Če član nadzornega sveta ugotovi, da se nanj pritiska ali se mu daje navodilo, naj preveri ali je to zakonito. Članom organov vodenja in nadzora lahko zakonita navodila dajejo le delničarji s sprejemom zakonitega skupščinskega sklepa, osebe na podlagi upravičenja za vodenje na podlagi pogodbe o obvladovanju ali upravičenja za vodenje glavne družbe, v katero je družba vključena.

1.1 Kdo ali v čigavem imenu vas je nekdo kontaktiral

Za neprimeren stik ali poskus pritiska lahko gre, če vas kontaktirajo osebe, ki so:

- politični in strankarski funkcionarji – na primer najvišji predstavniki vlade, ministri, državni sekretarji, poslanci in predsednik državnega zbora, predsedniki in generalni sekretarji strank, člani izvršnih odborov strank, evropski poslanci, župani in podžupani ...;
- osebe, ki neposredno ali posredno odločajo o vašem imenovanju in odpoklicu – na primer člani uprave in nadzornega sveta Slovenskega državnega holdinga (SDH, d. d.), drugi zaposleni iz SDH, d. d., kontrolni delničarji ...;
- tretje osebe, ki imajo v zvezi z družbo poslovne ali druge premoženjske ali nepremoženjske interese.

PRIPOROČAMO:

- Če vas kličejo posredniki, lobisti, nižji strankarski ali politični funkcionarji, vedno vprašajte, v čigavem imenu vas kontaktirajo in ali je njihov nadrejeni seznanjen s tem klicem.

1.2 Kdaj bodite posebej pozorni na kontakte tretjih oseb

Posebej bodite pozorni na tovrstne stike, ko imate na dnevnem redu nadzornega sveta pomembne ali občutljive odločitve, kot so na primer:

- imenovanje ali odpoklic članov uprave,
- predlog skupščini za imenovanje ali odpoklic članov nadzornega sveta,
- odločitve, povezane s prevzemnimi postopki (če družba nastopa kot tarča ali izvajalec prevzema),
- odločitve o večjih naložbah,
- odločanje, povezano z insolvenčnimi postopki ali likvidacijami.

1.3 Kaj je predmet komunikacije

Nedovoljen vpliv pomeni vsako dejanje, s katerim se zahteva neetično ravnanje, sugerira odločitev in/ali v zameno za odločitev ponuja korist. Tudi če ne gre za jasne in neposredne besedne zveze, ki izražajo natančna navodila ali grožnje oz. ponudbo za povračilo usluge ali kakršne koli koristi, lahko oseba v pogovoru predstavi pričakovanja, opozori na posledice vaših dejanj ali na kak svojstven način izrazi lasten interes in vašo vlogo pri tem. Vse to lahko pomeni izvajanje pritiska na vaše neodvisno odločanje.

PRIPOROČAMO:

- *Vprašajte, ali je nadaljevanje vaše funkcije odvisno od upoštevanja »predloga« osebe, ki vas kontaktira.*
- *Vprašajte, ali je druga zagrožena negativna posledica povezana z vašim odločanjem v nadzornem svetu.*
- *Vprašajte, ali je ponujena korist povezana z vašim odločanjem v nadzornem svetu.*
- *Če ne veste, kako razumeti komunikacijo, lahko za nasvet tudi anonimno pokličete na Komisijo za preprečevanje korupcije (Komisija) na tel. št. 01 400 57 10, in sicer od ponedeljka do petka, v okviru uradnih ur. Vprašanje lahko pošljete tudi na anti.korupcija@kpk-rs.si, za vprašanja v zvezi z zaščito prijaviteljev pa na zzpri@kpk-rs.si.*

1.4 Kako komunicirati, če sumite ali menite, da gre za izvajanje pritiska

Če prepoznate ali sumite, da gre za pritisk oz. nedovoljen vpliv, jasno izpostavite:

- svojo vlogo v procesu odločanja – na primer predsednik nadzornega sveta;
- vlogo osebe, ki vas je kontaktirala – na primer minister ali generalni sekretar stranke, ...;
- zavrnite ponudbo ali pritisk – pojasnite, da gre za nezakonit in neetičen poskus vplivanja;
- jasno povejte, kako boste ravnali – v dobro družbe in neodvisno od vpliva tretjih oseb.

PRIPOROČAMO:

- *da si takoj naredite zabeležko – kraj, čas, s kom, kako ali kje je bila komunikacija; točne besede, ki so bile uporabljene v pogovoru, zabeležite tudi svoje občutenje;*
- *če pogovor ni potekal v živo, dokumentirajte klic ali besedilno sporočilo na mobilnem telefonu s fotografijo ali prek drugih elektronskih naprav;*
- *za nasvet lahko kontaktirate Komisijo.*



2. KORAK:

Obvestilo članom nadzornega sveta družbe, ki jo član nadzoruje

Član nadzornega sveta o izvajanju pritiska ali sumu glede nedovoljenega vplivanja čim prej obvesti predsednika nadzornega sveta, ki članu nadzornega sveta omogoči, da po potrebi takoj ali na naslednji seji nadzornega sveta o tem obvesti preostale člane nadzornega sveta.

Če je predsednik nadzornega sveta tisti, na katerega se izvaja pritisk oz. se nanj nedovoljeno vpliva, potem to razkrije preostalim članom nadzornega sveta po potrebi takoj ali na naslednji seji nadzornega sveta.

V družbah s kapitalsko naložbo države ali v lasti lokalnih skupnosti, za katere velja Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije, se član nadzornega sveta lahko odloči tudi za prijavo na Komisijo. O tem, ali bo to naredil, se mora odločiti sam. O svoji odločitvi mora seznaniti predsednika in člane nadzornega sveta, razen če obstaja verjetnost, da bi z obveščanjem ogrozil nadaljnji postopek pred Komisijo ali drugim državnim organom, ali če obstaja verjetnost, da bi bil zaradi razkritja deležen škodljivega ravnanja s strani predsednika ali članov nadzornega sveta.

PRIPOROČAMO:

- Vrstni red 2. in 3. koraka je lahko zamenjan, če je čas oddaje prijave Komisiji ali razkritja nadzornemu svetu z vidika odločanja nadzornega sveta ključen.
- Če se član nadzornega sveta odloči najprej za prijavo Komisiji, potem ob razkritju prijave v nadzornem svetu poskrbi, da je to navedeno v zapisniku seje nadzornega sveta.
- Za nasvet lahko kontaktirate Komisijo.



3. KORAK: Prijava komisiji in drugim pristojnim organom

3.1 Prijava Komisiji – za družbe s kapitalsko naložbo države ali družbe v lasti lokalnih skupnosti

Član nadzornega sveta v družbi s kapitalsko naložbo države ali družbi v lasti lokalnih skupnosti na spletni strani Komisije (www.kpk.si) poda prijavo na spletnem mestu z obrazcem za prijavo suma korupcije in drugih nepravilnosti: <https://www.kpk-rs.si/sl/prijavitelji-krsitev>. Sledite spletnemu izpolnjevanju obrazca na način, da opišete dogodek, svoje morebitno doseganje ukrepanje (npr. razkritje članom nadzornega sveta in zapis v zapisniku seje nadzornega sveta) ter priložite morebitna dokazila (npr. fotografijo zaslona s časom in osebo iz telefonskega klica, fotografijo besedilnega sporočila ipd.).

Uporabite lahko tudi katerega izmed alternativnih načinov podaje prijave, to je po e-pošti (anti.korupcija@kpk-rs.si), osebno na sedežu Komisije ali po telefonu (01 400 57 10), in sicer od ponedeljka do petka v času uradnih ur.

Član nadzornega sveta o prijavi Komisiji seznanjati predsednika in člane nadzornega sveta, razen če je verjetno, da bi bil zaradi razkritja deležen škodljivega ravnanja z njihove strani.

PRIPOROČAMO:

- Pred prijavo Komisiji se prepričajte, ali gre za izvajanje pritiska na vaše neodvisno odločanje oz. ali je podan sum za nezakonito in neetično ravnanje. Glede na vaše informacije vam bo Komisija lahko svetovala, ali bi bilo treba o ravnanju obvestiti tudi Policijo, pooblaščenca za skladnost poslovanja in integriteto SDH ali drug pristojni organ.
- Vrstni red 2. in 3. koraka je lahko zamenjan, če je čas oddaje prijave Komisiji ali razkritja nadzornemu svetu z vidika odločanja nadzornega sveta ključen.

3.1.1. Kaj se bo zgodilo po vaši prijavi Komisiji

Komisija bo v skladu z zakonskimi določbami zagotovila zaščito vaše identitete.

Strokovni sodelavec Komisije vas bo po potrebi pozval k predložitvi dodatnih informacij, bodisi pisno ali po telefonu. Lahko se bo z vami dogovoril tudi za razgovor.

V fazi predhodnega preizkusa bo Komisija preučila prijavo, izvedla dokaze z namenom ugotavljanja dejanskega stanja in se odločila o nadaljnjih ukrepih.

V tej fazi Komisija pogosto ugotovi sum kršitve iz pristojnosti drugih organov. Lahko ste brez skrbi. Prijavo bo Komisija odstopila drugim organom zgolj z vašim soglasjem. Če soglasja ne boste podali, bo Komisija prijavo odstopila na način, da bo anonimizirala vaše osebne podatke in druge navezne

okolščine, ki bi lahko razkrile vašo identiteto. **Če tudi s prikritjem ne bo mogoče zagotoviti zaupnosti vaše identitete, Komisija prijave ne bo posredovala drugim organom.**

Če bo Komisija po predhodnem preizkusu ugotovila, da so podani pogoji, bo uvedla preiskavo zoper določeno uradno osebo. V dokaznem postopku bo Komisija po potrebi na seji senata opravila razgovor z obravnavano osebo in pričami. Seje senata Komisije niso javne, razgovori z vabljenimi osebami pa se praviloma zvočno snemajo.

Člani nadzornih svetov so v primeru, ko so zaradi svoje prijave deležni povračilnih ukrepov, upravičeni do zaščitnih in podpornih ukrepov pod pogoji, določenimi v Zakonu o zaščiti prijaviteljev. Če se zaradi podane prijave zoper vas vršijo povračilni ukrepi, vam priporočamo, da na Komisijo podate zahtevo za izdajo potrdila o upravičenosti do zaščite, v kateri navedete podatke o osnovni prijavi in natančno opišete ravnanja, ki za vas pomenijo povračilni ukrep. Komisija vam izda potrdilo o upravičenosti do zaščite, na podlagi katerega lahko uveljavljate zaščitne in podpirne ukrepe v skladu z Zakonom o zaščiti prijaviteljev, in sicer posebno sodno varstvo in brezplačno pravno pomoč. Komisiji lahko podate tudi pobudo za zagotovitev psihološke podpore, na podlagi katere Komisija centru za duševno zdravje, kliničnopsihološki ambulanti ali psihiatrični ambulanti v mreži javne zdravstvene službe predlaga vašo obravnavo.

PRIPOROČAMO:

- da se pripravite na sestanek s Komisijo z zabeležko dogodka.
- da se glede možnosti uveljavljanja zaščite na podlagi Zakona o zaščiti prijaviteljev obrnete na Komisijo, in sicer na naslov zzpri@kpk-rs.si.

3.1.2. O čem odloča Komisija

Komisija je preventivni organ, ustanovljen z namenom krepitve integritete in transparentnosti, preprečevanja korupcije ter preprečevanja in odpravljanja nasprotja interesov.

Komisija ni organ odkrivanja in pregona kaznivih dejanj, nima policijskih pooblastil in ne odloča o kazenski odgovornosti uradnih oseb.

Komisija načeloma sprejema mnenja, ugotovitve, stališča, priporočila in pojasnila o vprašanih, povezanih z vsebino Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije.

Po končanem postopku Komisija izda načelno mnenje ali ugotovitve o konkretnem primeru. Načelno mnenje pomeni opredelitev Komisije do sistemskih pomanjkljivosti, neskladij in problemov ter predloge za izboljšanje stanja ter ne vsebuje navedbe konkretnih oseb – gre za opredelitev do ravnanja. Ugotovitve o konkretnem primeru pa se nanašajo na konkretno osebo ter vsebujejo zlasti opis dejanskega stanja, oceno ravnanja s pravnega vidika, z vidika krepitve integritete javnega sektorja ter z vidika korupcijskih tveganj in v primeru ugotovljenih nepravilnosti ali tveganj pojasnilo, kakšno bi bilo v danem primeru dolžno ravnanje. Sprejeta načelna mnenja in ugotovitve se javno objavijo na spletni strani Komisije. Namen javne objave je osveščanje potencialnih uporabnikov in preprečevanje morebitnih bodočih odklonskih ravnanj.

3.2 Obveščanje Slovenskega državnega holdinga (SDH) in svetovalna vloga pooblaščenca za skladnost poslovanja in integriteto SDH – za družbe s kapitalsko naložbo države

V primeru izvajanja pritiska ali suma nedovoljenega vplivanja nad članom nadzornega sveta ali članom organa vodenja (v nadaljevanju: zavezanci) družbe s kapitalsko naložbo države, v kateri ima SDH (v vlogi upravljavca) večinski delež ali prevladujoč vpliv, morajo v skladu s 57. členom ZSDH-1 zavezanci tovrstna ravnanja prijaviti pooblaščenca za skladnost poslovanja in integriteto SDH. Prijavo lahko predložijo tudi neposredno Komisiji za preprečevanja korupcije.

Pooblaščenec za skladnost poslovanja in integriteto SDH je po Zakonu o Slovenskem državnem holdingu med drugim pristojen tudi za svetovanje poslovnim in nadzornim organom pri krepitvi integritete, skladnosti poslovanja s predpisi in kodeksi ravnanja, odpravljanju tveganj korupcije in nasprotja interesov, in sicer v družbah, v katerih ima SDH večinski delež ali prevladujoči vpliv. Spisek omenjenih družb je objavljen na spletnih straneh SDH.

Čeprav SDH nima neposrednih pristojnosti ukrepanja v primeru neetičnih in nezakonitih ravnanj ali vplivanj s strani tretjih oseb, ki so jim lahko izpostavljeni člani nadzornih svetov družb s kapitalsko naložbo države, je za člane nadzornih svetov priporočljivo, da o morebitnih vplivih oz. ravnanjih obvestijo tudi SDH.

3.3 Naznanitev kaznivega dejanja – za vse družbe

Član nadzornega sveta, ki je deležen nezakonitega pritiska ali suma nedovoljenega vplivanja, ki bi lahko imelo znake kaznivega dejanja, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti (npr. nedovoljenega dajanja daril po 242. členu KZ-1, dajanja daril za nezakonito posredovanje po 264. členu KZ-1 idr.), lahko dejanje naznani Policiji ali pristojnemu državnemu tožilcu. Enako velja možnost naznanitve tudi, če član nadzornega sveta zazna okoliščine, ki kažejo na storitev drugega kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti.

Član nadzornega sveta o naznanilu kaznivega dejanja seznanil predsednika in člane nadzornega sveta, razen če je verjetno, da bi s tem ogrozil postopek pred Policijo, ali če je verjetno, da bi bil zaradi razkritja deležen škodljivega ravnanja z njihove strani.

3.4 Sodelovanje s Policijo – za vse družbe

Član nadzornega sveta sodeluje s Policijo, če je zadeva takšne narave, da postane predmet njihove obravnave.

PRIPOROČAMO:

- *da se na razgovor s predstavniki Policije pripravite tako, da s seboj na sestanek prinesete zabeležko dogodka prijave Komisiji in druga morebitna dokazila.*

Uporaba protokola

Dosledna uporaba tega protokola s strani članov nadzornih svetov, ki so predmet političnega pritiska ali drugačnega vplivanja na njihove odločitve, bo pomembno prispevala k ustvarjanju etične kulture v družbi, ki je predmet nadzora, v samem organu nadzora, kot tudi v širšem družbenem okolju.

Priloga:

KODEKS PROFESIONALNE ETIKE ZNS

2. načelo - Delovanje v interesu družbe

- 2.1** Član organa nadzora mora pri opravljanju svojih nalog ravnati v dobro družbe s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika in varovati poslovne skrivnosti družbe. Član organa nadzora mora biti pri svojem delu in odločanju sposoben upoštevati predvsem dolgoročni interes družbe ter temu podrediti morebitne drugačne osebne ali posamične interese.

3. načelo - Pošteno opravljanje funkcije

- 3.1** Člana organa nadzora morajo pri opravljanju funkcije voditi odgovornost, poštenost, transparentnost in osebna integriteta.
- 3.2** Etično odločanje pomeni neodvisno odločanje po lastni vesti in spoštovanje zakonov in dobre prakse korporativnega upravljanja. Prav tako si mora član organa nadzora prizadevati za ustvarjanje etično-moralne kulture v družbi, ki jo nadzoruje, in v samem organu nadzora.
- 3.3** Član organa nadzora se mora izogibati okoliščinam ali razmerjem, ki bi ogrožala njegovo objektivno odločanje pri opravljanju te funkcije.

